క్లబ్బులో చెట్టు కథ

వేలూరి వేంకటేశ్వరరావు

క్లబ్బులో చెట్టు కొట్టేశారని రెడ్డి మేష్టారు రాజుగారింట్లో చెప్పంగానే, నా కుడిచెయ్యి కొట్టేసినట్టనిపించింది. కుడిచేతిలో స్కాచ్ గ్లాసు జారిపోతుందేమోనని భయపడి, గట్టిగా ఎడమచేత్తో వత్తి పట్టుకున్నా- బాలాజీ గుడిలో పూజారి మంత్రపుష్పం చెప్పేప్పుడు పెట్టే నమస్కారంలాగా!

మాతాత అంటూ వుండేవాడు. "చెట్టు కొట్టేసినవాడి చెయ్యి కొట్టమన్నాడోయ్ నైజాము నవాబు! అదీ రాచరి కం,- పరిపాలన అంటే." తాతయ్యది ఖమ్మం జిల్లాలో బేతుపల్లి గంగారం. రజాకార్లు ఆయన గుర్రానికి చెవులూ తోకా కోసి పారేసిన తరువాత కూడా నైజాము నవాబుని ఎంతమంది ఎప్పుడు ఎంత తిట్టినా అసహ్యించుకున్నా (ఆ విషయంలో మా నాన్నది అగ్రతాంబూలమే!', చెట్లు నరికేయడం అన్న కసాయి ప్రసక్తివస్తే, నవాబుని తెగపొగిడేవాడు! నవాబుగారన్నది నిజమే అయితే, ఆ వొక్క విషయంలో అతగాడిని పొగడక తప్పదు!

"ఎందుచేత చెట్టు కొట్టేశారు? పుచ్చిపోయిందా, పురుగుపడ్డదా?" అని అడగంగానే, రాజుగారు. "అబ్బో! అది చాలా పెద్దకథ, రెడ్డిగారినే చెప్పనీయండి" అంటూ, రాజదర్పం చూపించారు.

నా బుర్ర గింగుర్లు తిరిగి, నన్ను నాలుగున్నర దశాబ్దాలు వెనక్కి పంపించింది. ఆనాటి అనుభవాలు ఎన్నో ఒక్కటొక్కటే గుర్తుకు రావడం మొదలయ్యాయి.

క్లబ్బులో చెట్టు, మాకు తెలిసేటప్పటికే కనీసం నలభై అడుగుల ఎత్తైన పెద్దమాను. క్లబ్బు రెండో అంతస్థుపైన ఇంకో పది అడుగుల ఎత్తుండి పైన పెద్ద స్టేకు పేకాట వాళ్ళకి చల్లగా గాలి విసిరేది. అప్పుడప్పుడు, చీకట్లో దారి తప్పిన పిట్టల కిలకిలలు వినిపించేవి.

క్లబ్బులో చెట్టు నిద్రగన్నేరు చెట్టు. బ్రహ్మ సృష్టి పొట్టిగన్నేరని, నిద్రగన్నేరు విశ్వామిత్ర సృష్టి అనీ అనేవాడు మా మేనత్తగారిభర్త. ఆయన ప్రవరలో విశ్వామిత్రుడు ఒక ఋషిగాబట్టి అల్లా గొప్ప చెప్పుకున్నాడుకానీ, నన్నడిగితే, నిద్రగన్నేరే బ్రహ్మ సృష్టి అని ఢంకా బజాయించి చెప్పగలను. అంత గొప్ప చెట్టు విశ్వామిత్రుడు సృష్టించలేడు. చూడరాదూ! వేపచెట్టుకి, కరివేపచెట్టుకీ భేదం! కరివేపచెట్టు విశ్వామిత్ర సృష్టే కదా మరి! హుందాతనంలో కరివేప చెట్టుని వేపచెట్టుతో పోల్చగలరా!

క్లబ్బులో చెట్టు కొట్టేసేటప్పటికి, ఆ చెట్టుకి కనీసం డెబ్భైఐదు ఏళ్ళైనా వుండి వుండాలి. అది క్లబ్బుకన్నా ముందే పుట్టింది. మరి ఏ "సుందరి విత్తనం చేతనుంచి పలక్కుండా వెళ్ళిపోయిందో" తెలియదు. ఇప్పుడు, "ఆమెను వెతుక్కుంటూ, యోజనాలు నడిచిపోవడం" శుద్ధ అనవసరం! ఆ క్లబ్బు స్థలంలో ఆగ్నేయంగా ఉన్న నిద్ర గన్నేరు చెట్టుని ఆ వళంగా అల్లాగే వుంచి, క్లబ్బు కట్టారుట! ఆ కట్టించిన పంతులుగారికి నైజాము నవాబు గురించి తెలియడానికి

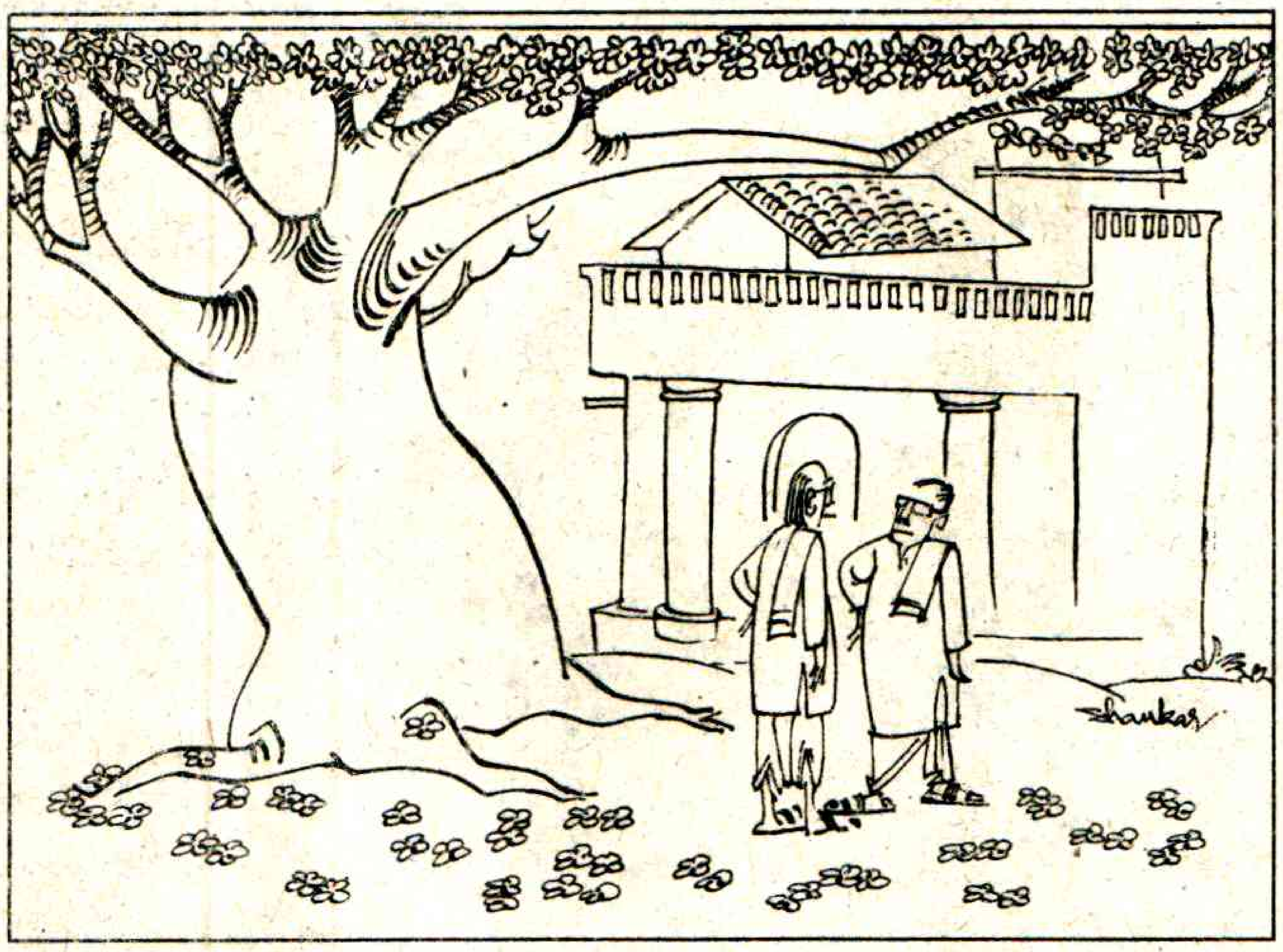

ఆస్కారం లేదు. కానీ, చెట్లంటే ఎడతెగని అభిమానం, ఆప్యాయత వుండి వుండాలి.

ఎండల్లో ఎర్రగా కుంకుమరంగు పూలతో విరబూసి, సాయంకాలం అయ్యేటప్పటికి, కాసిని పూలగుత్తులు మాను చుట్టూరా, నేలమీద, హుందాగా తంగెళ్ళమూడి ఉన్ని తివాచీ మీద డిజైనులా విచ్చలవిడిగా పరిచేది- "ధరను చొచ్చి, దివిని విచ్చి, విరులు తాల్చుతరువు" అన్న కవిగారి హృదయంలా! ఆ పూలగుత్తుల్లో పుప్పొడి కొక్కెంలా చిన్న కాడకి పట్టుకొని పచ్చగా బంగారంలా వుండేది. మా చిన్నప్పుడు, ఆ కొక్కెంలా వున్న కాడలతో కోడిపందేలాట ఆడుకునే వాళ్ళం.

సాయంకాలం ఐదు కొట్టగానే, ఆ నిద్రగన్నేరు చెట్టునీడలో, క్లబ్బులో పనిచేసే కుర్రాళ్ళు, ఆనవాయితీగా వదిఫేముకుర్చీలు వేసేవాళ్ళు ఓ చిన్న కాఫీ బల్ల చుట్టూరా. కాఫీబల్ల మీద ఇంగిలీషు దినపత్రికలు, తెలుగు వారపత్రికలూ, ముఖ్యంగా నెలవారీ వచ్చే భారతి, పడేసేవాళ్ళు. ఆరుగంటలు కొట్టంగానే ఖద్దరు వంచె,బిళ్ళగోచీతో పెద్దరాజుగారు, గ్లాస్గో పంచె వారగోచీతో పెద్ద ప్లీడరుగారు, కాలేజీ లెక్కల మేష్టారు, జరీవంచె, జరీ కండువా లాయరుగారు, వైసు ప్రిన్సిపాలుగారు, ఎకనామిక్స్ మేష్టారు, అప్పుడప్పుడు టకప్పు చేసుకోని మా డాక్టరుగారు వచ్చేవాళ్ళు. బోలెడు విశేషాలు, లోకాభిరామాయణం చెప్పేవాళ్ళు. రాజకీయాల ;వాదోపవాదాలు జరగడం కూడా కద్దు. జరీపంచ లాయరుగారు ఏదో అనవసర ప్రసంగం చేసేవారు. అంతే! మా లెక్కల మేష్టారు వాదనలోకి దిగి, నిష్కర్షగా ఒకటి, రెండు, మూడు, ఖతం అన్నట్టు ఆఖరి మాట చెప్పేసేవాడు. QED. అందరూ మాట్లాడకుండా వెర్రిమొహాలేసుకొని వినాల్సిందే. అడపాతడపా, పైసా స్టేకు పేకాటలో ఆటపారేసిన (రమ్మీలో డ్రావు అంటారు) మధ్యకారు ప్లీడర్లు మధ్యలో వచ్చి, ఏదో తెలిసినట్టు విసుర్లు వేసి పోయేవాళ్ళు. వెంటనే మాచెవిటి మేష్టారు, కెమెస్ట్రీ మేష్టారూ, మెత్త మెత్తగా వాళ్ళకి చివాట్లు పెట్టేవాళ్ళు. పెద్దరాజుగారు, పెద్ద ప్లీడరుగారు వెళ్ళే వరకూ మేము నోరెత్తకుండా వింటూ కూచునేవాళ్ళం. వాళ్ళు సరిగ్గా ఎనిమిది కొట్టంగానే పంచెల కుచ్చిళ్ళు సర్దుకొని ఇళ్ళకి పోయేవాళ్ళు. అదేదో, గంట కొట్టగానే పాలకోసం పరిగెత్తే పిల్లుల్లా వాళ్ళు వెళ్ళంగానే, మా వాగుడు మొదలెట్టేవాళ్ళం. సిగరెట్లు వెలిగించి. ఎందు కనో తెలీదు వాళ్ళ ముందు సిగరెట్లు కాల్చేవాళ్ళం కాదు.

ఈ నిద్రగన్నేరు చెట్టు ఎందరో "జనాల మనోగగనంలో చావుకున్న జ్ఞాపకాల కొమ్మలనీ, గాధానురాగాల ఊడల్నీ" వెనక్కి పిలిచి పిలిచి చెపుతున్నట్టుంటుంది.

కవిగారూ! క్షంతవ్యుడిని!

మా డాక్టరుగారు మమ్మల్ని రమ్మీ నుంచి విముక్తులని చేసి బ్రిడ్జ్ ఆటలోకి దింపింది ఈ చెట్టుకిందే! ఆయన్ని ఎవడో హత్యచేసి చాలాకాలం అయ్యింది. కానీ, ఆయన అన్న మాటలు చెవుల్లో ఇంకా రెంగురింగుమని గంటల్లా వెంటాడుతూనే ఉన్నాయి. రమ్మీ ఆడటం ఎందుకు మానేశారండీ అని అడిగితే, ఆయన ఇచ్చిన సమాధానం. "ఏ ఆట అయితేనే! చేతిలో పదమూడు ముక్కలేగా కావలసింది. బ్రిడ్జ్‌లో ఆటపోతుంది కానీ డబ్బులు పోవు; రమ్మీలో ఆటా పోతుంది,దానితో డబ్బులూ పోతాయి. అందుకని బ్రిడ్జ్‌లో పడ్డా" అప్పటినుంచీ మేమూ బ్రిడ్స్ ఆటలో పడ్డాం ఆయనతోపాటూ.

క్లబ్బులో ఎలెక్ట్రీ లైట్లు తెగపోయేవి. ఈ ఎలక్ట్రీ బాధ అప్పుడే వుండేది. దానికి తోడు, ఎలక్ట్రీ డిపార్ట్‌మెంటు ఇంజనీర్లు క్లబ్బులో ఎడతెరిపి లేకుండా పెద్ద ఎత్తునే పేకాడుకునేవాళ్ళు. వాళ్ళకి తోడు సెంట్రల్ ఎక్సైజ్ ఇన్‌స్పెక్టర్లూ! లైట్లు పోయినప్పుడు రమ్మీ జనం గొల్లున గోల చేసేవాళ్ళు క్లబ్బు కుర్రాళ్ళని పెట్రమాక్స్ లైట్లు వెలిగించమని. కొందరైతే పనిచేసే కుర్రాళ్ళని అడ్డమైన తిట్లూ తిట్టేవాళ్ళు. ఎలెక్ట్రీ డిపార్ట్‌మెంటు ఇంజనీర్లని నానామాటలూ అనేవాళ్ళు. వీళ్ళకి పారేసిన పేకముక్కలు చీకట్లో దొంగతనంగా ఎవడన్నా ఎత్తు కుంటాడేమోనని భయం.

అయితే, చెట్టుకింద బ్రిడ్జ్ జనానికి ఆ బాధలేదు. పైగా, బ్రిడ్జ్ ఆటలో సుఖం (కష్టం?) ఏమిటంటే, చేతిలో ముక్కలు, పారేసిన ముక్కలూ అందరికీ గుర్తుండాలి; అలా గుర్తుండేవి! లైట్లు పోయినప్పుడు ఆ నిద్రగన్నేరు చెట్టు పూలగుత్తులు "పచ్చటి చీకట్లో మంటేదో ఎర్రగా కదిలి"నట్లుండేది. లైట్లు తిరిగి రాగానే "వంద వాయిద్యాలతో వికసించిన బ్యాండుమేళంలా అకస్మాత్తుగా చివిరించినట్టు" గలగల పూలగుత్తులు కురిపించిందా అన్నట్టు ఉండేది. చెట్లని అనుభవించడం చేత కాని వాళ్ళకి ఆ అనుభవంలో ఆనందం తెలియదు.

** ** **

రెడ్డిగారు చెప్పుకుపోతున్నారు. నేను వినటల్లేదని, ఎక్కడో గగనవీధిలో ఎగిరిపోతున్నాననీ పసిగట్టి, "అయ్యా! కాస్త ఓపిగ్గా వినండి. అడిగారుగదా!" అని హెచ్చరించారు. నేను వెంటనే excuse me అని, మరో రెండు జిగ్గర్ల స్కాచ్ ఐసు మీద పోసుకున్నా.

"ఆనందం క్లబ్బు ప్రెసిడెంటు అవడం మీకు తెలుసుగా! అప్పుడు క్లబ్బు వైభవం అంతాఇంతా కాదు. స్కూటర్లకి షెడ్డు కట్టించారు. పక్కనే మునిసిపాలిటీ వాళ్ళ స్థలం ఆక్రమించి రెండంతస్తుల మేడ వేశారు. అంతా పేకాట మహిమేననుకోండి. క్లబ్బుకి లక్షల మీద లక్షలు ఆదాయం. ఒక ఐదారేళ్ళు ఏ ప్రెసిడెంటూ గుక్క తిప్పుకోలేకపోయాడు. ఆనందం తర్వాత, ఐదుగురు పెద్దమనుషులు

ప్రెసిడెంట్లయ్యారు. ఇక ముసలం ఎప్పుడు మొదలయ్యిందీ అని అడగండి?" అంటూ ఆయన మరో విడత స్కాచీ సోడా కలుపుకున్నాడు.

"చెప్పండి! ముసలం మొదలవడమేవిటి?"

"అప్పలరాజు నాయుడు సెక్రటరీ అయ్యాడు. స్కూటర్లు, మోటారు సైకిళ్ళూ క్లబ్బులోకి సరాసరి రావడానికి, చెట్టు మొదలు మినహాయించి మొత్తం మట్టి కనిపించకుండా అంతా గచ్చు చేయించాడు. అదెందుకయ్యా అని అడిగితే, చెట్టు కింద మట్టి, వర్షాలొస్తే బురదబురదగా తయారయి, మనుషులూ మోటారు బండ్లూ జారి పడే ప్రమాదం ఉందని గచ్చు చేయించాడుట! విన్నారా వింత! ఇన్నేళ్ళుగా ఎప్పుడూ కాలు జారి చెట్టుకింద మట్టిలో పడలేదు."

నాకు వానొచ్చినప్పుడు చెట్టుకింద కూర్చున్న రోజులు గుర్తుకొచ్చాయి. వానచినుకులు పడినంతసేపూ, చెట్టు కింద ఒక్క చుక్క కూడా రాలేదికాదు. అలా "హఠాత్తుగా ఒక మేఘం యుద్ధం ప్రకటించినపుడు" మేము "నెత్తిమీద రుమాళ్ళు వేసుకొని పరిగెత్తి తలదాచుకునే" వాళ్ళంకాదు. వానతగ్గి, గాలి వీచినప్పుడు మాత్రం చెప్పకుండా, చెయ్యకుండా క్లబ్బులో నిద్రగన్నేరు చెట్టు "తన ప్రైవేటు వానతో తడిపేసేది, మమ్మల్ని."

> వాస్తు బ్రహ్మలు, ఆంజనేయ శాస్త్రి గురవయ్యచౌదరీ ఇద్దరూ వచ్చారు. విరుగుడు మంత్రం చెప్పారు నిద్రగన్నేరు చెట్టు కొట్టెయ్యమని. ఈ చెట్టు ఇక్కడ వుంటే, క్లబ్బుకి ఇంకా బోలెడు అనర్థాలు వస్తాయి అన్నారు.

"ఏమండోయ్ మిమ్మల్నే. వింటున్నారా" అని ఆయన కసిరేవరకూ ఈ స్పృహలోకి రాలేదు. రెడ్డిగారు చెప్పుకుపోతున్నారు.

"అసలు వీళ్ళ రోగం ఏమిటంటే, క్లబ్బుకి బాగా డబ్బులొస్తున్నాయిగా! ఎన్నికయిన ప్రతివాడూ ఏదో పేరు పెట్టుకొని పనిచేయించాలి, వాడి హయాంలో! మీకు తెలీదుగానీ, గచ్చు చేయించిన తర్వాత చెట్టు కింద కూర్చోవడం మహకష్టంగా ఉండేది. ఎండల్లో చచ్చే వేడి. నిద్రగన్నేరు పూలు కూడా పడటం తగ్గింది; చుట్టూ గచ్చు చెయ్యడం మూలంగానో ఏమో మరి!

ఒకరోజున అప్పలరాజు నాయుడు తిన్నగా క్లబ్బు లోపలికి స్కూటర్ మీదొచ్చి, చెట్టుపక్కనే దభేలుమని పడ్డాడు. ఎడమకాలు విరిగింది. పుర్ర చెయ్యి అదే! వాడు పేకముక్కలు పట్టుకునే చెయ్యి ముంజేతి కణుపు దగ్గిర బెణికింది. అప్పటి పెద్ద ఘటాల్లో చాలామంది పోయారు. బాగా వయసు మీరినవాళ్ళు క్లబ్బుకి రావడం మానేశారు. ఇప్పుడు, చెట్టుకింద కూచునే జనం ఎవ్వరూ లేరు. నేను, ఈ రాజుగారూ తప్ప. అడపాతడప, గాడి దాట సుబ్బయ్యగారున్నూ! ముత్యంగా మూడు కుర్చీలు కూడా వేసేవాళ్ళు కాదు. సెక్రటరీ అప్పలరాజునాయుడు పడ్డప్పుడు మేము లేము. క్లబ్బు కుర్రాళ్ళు చెప్పగా వినడమే!

అప్పలరాజునాయుడు చెట్టుపక్కన పడంగానే, మా రెడ్డిశాస్తుర్లు ఊరు కోకుండా, "నే చెప్పలా! ఆగ్నేయంగా చెట్టు అనర్థం అని. ఇవాళ అప్పలరాజు న్నాయుడు పడ్డాడు. రేపు ప్రెసిడెంటు కోదండంగారికే ముప్పురావచ్చు" అని, ఆరు డ్రావుల తరువాత రెండు సీసాల బ్రాందీ పట్టించి, తన మిడిమిడి వాస్తు జ్ఞానం మళ్ళీ ప్రదర్శించాడు.

ఈ వాగుడు ఎవడో కోదండంగారికి చెప్పాడు. ఆయన ఇద్దరు సాయిబాబాల భక్తుడు. చాలా పెద్ద స్టేకు పెట్టి పేకాట ఆడతాడు. ఆయన వెంటనే, తణుకునించి ఆంజనేయులుశాస్త్రిగార్ని రమ్మని క్లబ్బు నుంచే ఫోను చేశాట్ట! ఆంజనేయులుశాస్త్రి మరుసటి రోజునే గురవయ్య చౌదరిగారిని వెంట పెట్టుకొని క్లబ్బుకొచ్చేశాడు."

"వీళ్లెవళ్ళు? క్లబ్బుతో వీళ్ళకేమి సంబంధం?" అని అడిగా. రెడ్డిగారు మరో పెగ్గు స్కాచ్‌లో సోడా కలిపి, మొదలెట్టారు. "మీకు తెలియదు. ఈ జిల్లాలో వాళ్ళిద్దరూ వాస్తు బ్రహ్మలు. అప్పలరాజు నాయుడు చెట్టు చుట్టూ గచ్చు చేయించేటప్పుడు, వాళ్ళని సంప్రదించలేదని గురవయ్యచౌదరిగారు మండిపడ్డాడట.

ఇంతకన్నా ముందు ఇంకొకటి చెప్పాలి. అసలు, కోదండం వైసు ప్రెసిడెంటుగా నెగ్గాడు. అప్పలరాజునాయుడు బావ జోగయ్యనాయుడు ప్రెసిడెంటు అయిన మూడోరోజునో, నాలుగోరోజునో, ఆయనకి హఠాత్తుగా క్లబ్బులో గుండెనెప్పి వచ్చింది. జోగయ్యనాయుడిని చిన్న కార్లో హుటాహుటిన హైదరాబాదు తీసుకుపోయారు. ఆయన ఇంకా కోలుకోలేదు. మంచంమీదే వున్నాడు. ఆయన చేత బలవంతంగా రాజీనామా చేయించారు. ఆయనకి, గురవయ్యచౌదరి చెప్పాడుట. గచ్చు చేసినప్పుడు దక్షిణంవేపు ఉత్తరంవేపుకన్నా ఎత్తు ఎక్కువయ్యిందిట. అది క్లబ్బు పెద్ద ఎవడైతే వాడికి హానిట. మరి, క్లబ్బు పెద్ద అంటే, ప్రెసిడెంటేగదా! అందుకే, కోదండంగారికి హృద్రోగం వచ్చిందిట. అది విని, కోదండం అప్పలరాజు నాయుడి మీద కత్తులు నూరుతున్నాడట. లేచే ఓపికలేదుగానీ, అప్పలరాజునాయుడిని నరికిపారెయ్యాలి, అంటున్నాడుట!

ఏది ఏమయితేనే! వాస్తు బ్రహ్మలు, ఆంజనేయ శాస్త్రి గురవయ్యచౌదరీ ఇద్దరూ వచ్చారు. విరుగుడు మంత్రం చెప్పారు. నిద్రగన్నేరు చెట్టు కొట్టెయ్యమని. ఈ చెట్టు ఇక్కడ వుంటే, క్లబ్బుకి ఇంకా బోలెడు అనర్థాలు వస్తాయి అని నొక్కి చెప్పి, క్లబ్బు డబ్బు పదివేల రూపాయలు భరణం తీసుకొని మర్నాడే తణుకు వెళ్ళిపోయారు.

మరుసటి ఆదివారం పొద్దున్నే, నిద్ర గన్నేరు చెట్టు అప్పలరాజునాయుడు దగ్గిర ఉండి మరీ నరికించాడు. ఇదీ, నిన్నటివరకూ జరిగిన భాగవతం; క్లబ్బులో నిద్రగన్నేరు చెట్టు కథ."

"మరయితే, ఇప్పుడు క్లబ్బు బాగా నడుస్తున్నదా?" అని అడిగా. రెడ్డిగారు, మందహాసం చేసి, "మళ్ళీ వచ్చే ఏడు మీరు ఏలూరు రాకముందే, క్లబ్బు దివాలా తీస్తుంది. పేకాట పూర్తిగా పడిపోయింది. దొంగ తాగుడు బాగా పెరిగింది. ప్రస్తుతం ఇప్పుడు, క్లబ్బుకి, ఎలక్ట్రీ బిల్లు కట్టడానికి కూడా డబ్బులు లేవు. పేకాట ఉంటే కదా, డబ్బులొచ్చేది! పీడా వదిలిపోతుందిలెండి,. తథాస్తు" అంటూ రెడ్డి మేష్టారు కథ ముగించారు.

""క్షుద్ర గృహాలకి (గ్రహాలకి!) అతీతంగా ఎదిగిన" డెబ్బై ఐదేళ్ళ నిద్రగన్నేరు చెట్టు కొట్టేసారు. ఇప్పుడు "చిగిర్చే చెట్టులేదు" చీకట్లో దారితప్పి "ఎగిరే పిట్టలు" లేవు.

"చిలకలు వాలిన చెట్టు లోతైన కావ్యంలాంటిది"ట! అది ఎందరికి తెలుసు?

("చెట్టు" ఇస్మాయిల్‌గారికి అనేక వందనాలతో)

కార్మికోద్యమానికి స్ఫూర్తి వెంకట్రావు

ఆంధ్రలో కార్మికోద్యమ పితామహులలో ఒకడుగా పెమ్మరాజు వెంకట్రావు చరిత్రలో నిలుస్తారు. వి.వి.గిరి, బి.శివరావు వంటివారితో సన్నిహితంగా కృషిచేసిన ఖ్యాతి ఆయనిది. 1907లో పుట్టిన పెమ్మరాజు వెంకట్రావు 1928 నాటికే గనుల ఇంజనీరింగ్ శాఖలలో (చీపురుపల్లి, విజయనగర ప్రాంతం) పనిచేసి అనుభవం గడించారు. 1931 నుండే నెల్లిమర్ల జూట్‌మిల్స్ కార్మిక సంఘం స్థాపించి 25 సంవత్సరాలు అధ్యక్షులుగా వున్నారు. అప్పుడే వరహాగిరి వెంకటగిరి, బి.శివరావులతో ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు నడపడం, కార్మిక రంగంలో విశేష అనుభవం గడించడం ఆయన

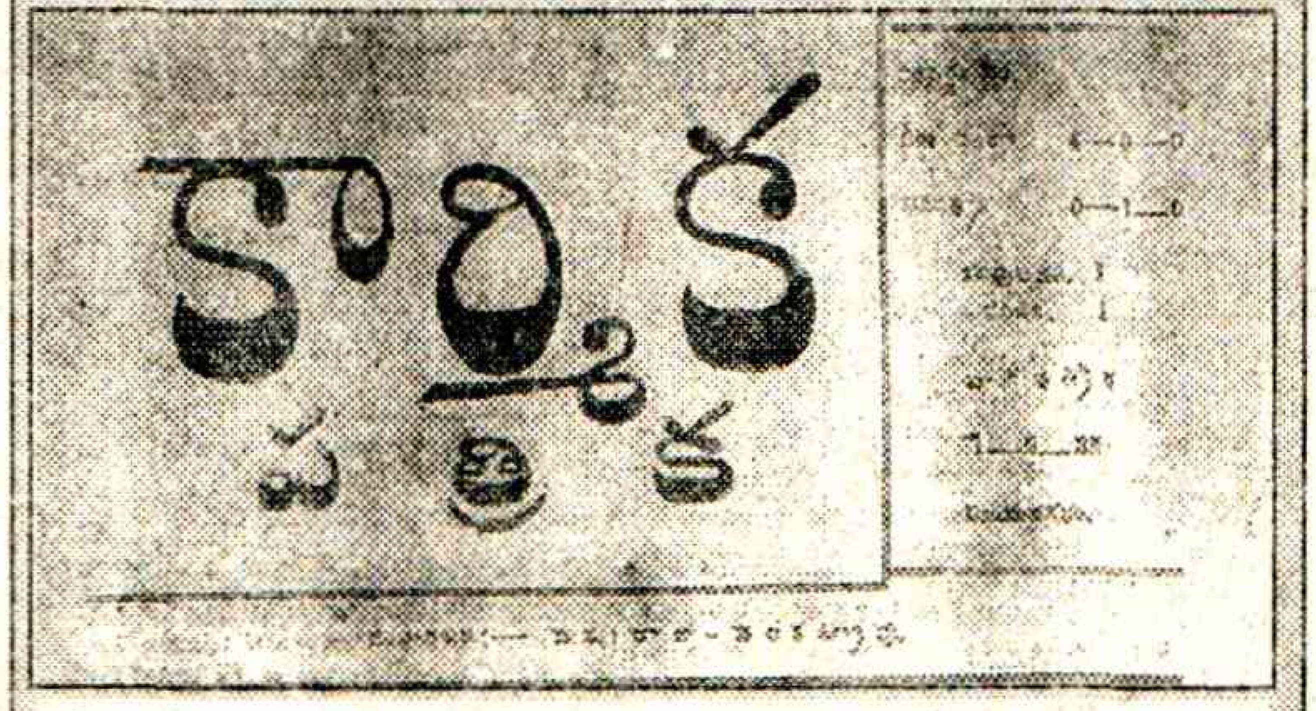

పెమ్మరాజు వెంకట్రావు నిర్వహించినపత్రిక నమూనా

ప్రత్యేకత. 1938 సెప్టెంబరు 1 నుండే కార్మిక పత్రిక అనే వారపత్రికను విజయనగరం నుండి పెమ్మరాజు వెంకట్రావు సంపాదకత్వాన వెలువడింది. రెండవ ప్రపంచ యుద్ధారంభ రోజులలో వెంకట్రావు ప్రపంచ రాజకీయాల్ని అవగాహన చేసుకుంటూ ఉద్యమాల్ని సాగించారు.

ఆ దశలో వెంకట్రావుకు ఆంధ్ర పర్యటనకు వచ్చిన ఎం.ఎన్. రాయ్ భావాలు దృష్టికి రాగా, ఆకర్షితుడయ్యాడు. ఎం.ఎన్.రాయ్ స్థాపించిన ఇండియన్ లేబర్ ఫెడరేషన్‌లో చేరాడు. అప్పటినుండి ఎం.ఎన్.రాయ్ 1954లో చనిపోయేవరకూ పెమ్మరాజు వెంకట్రావు రాడికల్ హ్యూమనిస్టు భావాలతో రచనలు చేశారు. ఆయన తరచు కవితలు కూడా రాసేవారు. భారత పునర్వికాసం, బౌద్ధ విప్లవంపై దృష్టి వుండేది. ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడిన తరువాత నెల్లిమర్ల జూట్‌మిల్లు కార్మిక సంఘం నుండి తన స్థానాన్ని హైదరాబాద్‌కు మార్చిన వెంకటరావు, కాంగ్రెసు పార్టీలో చేరారు. ఆ సందర్భంగా ఆవుల గోపాలకృష్ణమూర్తికి రాస్తూ, కమ్యూనిజాన్ని ఎదుర్కోడానికి కాంగ్రెసు ద్వారా కృషి చేస్తానని, రాయ్ భావాలు అమలుచేయడానికి పార్టీలో పనిచేస్తాననీ అన్నాడు. ఆ ప్రకారమే కాంగ్రెస్ పత్రిక పెట్టి రాయ్ భావాలు వ్యాస రూపంలో అందించాడు.

నీలం సంజీవరెడ్డి ముఖ్యమంత్రిగా పెమ్మరాజు వెంకట్రావును అభిమానించారు. గాంధీభవన్‌లో వెంకట్రావు రాష్ట్ర కాంగ్రెస్ ప్రధాన కార్యదర్శిగా పనిచేశారు. ముక్కుసూటిగా వున్న వెంకట్రావును కాంగ్రెసు నాయకులు పైకి మెచ్చుకున్నా ఆయన్ను పైకి రానివ్వలేదు.

రాష్ట్రపతి నామినేషన్ వలన పెమ్మరాజు వెంకట్రావు ఒక టర్మ్ శాసనమండలి సభ్యుడుగా పనిచేశారు. అప్పుడు తనవంతు కృషి కనిపించింది 1958లో. గోల్కొండ దినపత్రిక ఆగిపోగా వారపత్రికగా పెమ్మరాజు వెంకట్రావు కొంతకాలం హైదరాబాద్‌లో నిర్వహించారు. కాని అదీ ఆట్టేకాలం సాగలేదు.

కాసు బ్రహ్మానంద రెడ్డి ముఖ్యమంత్రి అయిన తరువాత పెమ్మరాజు వెంకట్రావు క్రమేణా కాంగ్రెసు రాజకీయాలకు దూరంగా జరిగారు. ప్రెస్‌లు స్థాపించి నష్టపడ్డారు. 1982లో ఎన్.టి. రామారావు తెలుగుదేశం పార్టీ స్థాపించినప్పుడు కొద్దికాలం వెంకట్రావు సన్నిహితంగా వున్నారు. ఇరువురి భావాలూ పొత్తు కుదరక, వెంకట్రావు రాజకీయాలకు స్వస్తి పలికారు. 1987 సెప్టెంబరులో పెమ్మరాజు వెంకట్రావు హైదరాబాద్‌లో చనిపోయారు. ఆయన కృషి రచనలు గ్రంథస్తం కావలసివుంది.

– డా॥ ఎన్.ఇన్నయ్య